

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะทำให้การบริหารงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นภาวะผู้นำของผู้บริหารยังส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของทีมงาน และสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี (สวณ สิทธิเลิศอรุณ, 2523:148) นอกจากนี้ลักษณะต่างๆ ของกลุ่มผู้ร่วมงานที่ปรากฏออกมาให้เห็นย่อมบ่งบอกเกี่ยวกับการบริหารและความเป็นผู้นำของผู้บริหารในองค์กรสถาบันนั้นๆ เพราะองค์การหรือสถาบันใดๆ ก็ตามย่อมประกอบไปด้วยบุคคลสองกลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มผู้ร่วมงาน ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นปัจจัยที่สำคัญกว่าปัจจัยอื่นๆ เพราะผู้บริหารจะทำให้เกิดผลโดยตรงต่อผู้ร่วมงานหรือผู้ตาม (ภิญโญ สาร, 2517:172) และภาวะผู้นำของผู้บริหารจะเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำงานและความพอใจของบุคลากรด้วย (ธงชัย สันติวงษ์, 2535:205) สิ่งที่เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งในการที่จะพัฒนาสถาบันให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ได้ก็คือ ผู้นำหรือผู้บริหาร ลักษณะต่างๆ ของกลุ่มผู้ร่วมงานที่ปรากฏออกมาให้เห็นย่อมบ่งบอกเกี่ยวกับการบริหารงานของผู้บริหาร เพราะผู้บริหารมีความสำคัญและมีบทบาทอย่างยิ่งในการบริหารเป็นตัวแทนเป็นจตุรรวมแห่งพลังร่วมของบุคลากรและยังเป็นเสมือนหลักชัยในการดำเนินงานโดยเฉพาะผู้ได้บังคับบัญชาและต่อผลงานโดยส่วนรวม

ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการบริหารของผู้นำที่จะส่งผลสะท้อนให้งานบรรลุเป้าหมายและประสบผลสำเร็จ ก็คือ “ภาวะผู้นำของผู้บริหาร” ในการจัดการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะสถานศึกษาเป็นองค์กรที่มีขนาดแตกต่างกัน มีบุคลากรอยู่ร่วมกันหลายคน การทำงานใดๆ ก็ตาม เมื่อมีบุคลากรหลายๆ คนมารวมกัน จำเป็นต้องมีบุคลากรที่เป็นผู้นำเป็นศูนย์รวมของการประสานงาน และเป็นผู้ส่งเสริมความสมัครสมานสามัคคีของกลุ่มบุคลากร ทำให้บุคลากรร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงาน ดังเช่น อรุณ รัชธรรม (2526:167) กล่าวไว้ว่า “ภาวะผู้นำ (Leadership) นั้นย่อมเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการบริหารงานเพราะผู้นำเปรียบประดุจประทีปองค์การ เป็นสัญลักษณ์ เป็นตัวแทนขององค์การและเป็นจตุรรวมพลังของทุกคนในองค์การ” องค์การใดมีผู้นำที่มีคุณสมบัติเพียบพร้อม องค์การย่อมประสบความสำเร็จก้าวหน้า

จากเหตุผลและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จะเห็นว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ก็ย่อมมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงพัฒนาให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีต่อองค์กรอันจะส่งผลกระทบต่อการบริหารของสถานศึกษา ซึ่งในการบริหารงานจะประสบความสำเร็จหรือไม่นั้น จะต้องอาศัยความรู้ความสามารถคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหาร จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องมีพฤติกรรมความเป็นผู้นำในการบริหารครบถ้วน โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพของงานเป็นหลัก มุ่งความสำเร็จของงานและในขณะเดียวกันก็สร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีต่อกัน เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย

ผู้วิจัยตระหนักในความสำคัญและความจำเป็นของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา จึงสนใจที่จะศึกษาว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ควรมีการพัฒนางานการบริหารโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น ซึ่งผลจากการวิจัยสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุงพฤติกรรมความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนอนุบาลเอกชนตามความคาดหวังของครูผู้สอนในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของครูผู้สอนเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตด้านเนื้อหา ดังนี้ คือ ศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตด้านพื้นที่ดังนี้ คือ โรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ซึ่งครอบคลุม 5 อำเภอ คือ ฝาง แม่อาข ไชยปราการ เชียงดาว และเวียงแหง

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำนวน 408 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำนวน 204 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะได้รับประโยชน์ ดังนี้ คือ

ได้ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ปัญหาและข้อเสนอแนะ ของครูผู้สอนโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 ซึ่งจะใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการนำเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปรับปรุงพัฒนางานทางด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่องานในหน้าที่ต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

ภาวะผู้นำ หมายถึง การแสดงออกถึงลักษณะการเป็นผู้นำในการบริหารโรงเรียนอนุบาลในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้ร่วมงาน โดยมีงานเป็นศูนย์กลางในการบริหาร มีการปฏิบัติงานตามระเบียบแบบแผนทุกขั้นตอน ในมิติ 2 ด้านดังนี้

1. ด้านมุ่งงาน หมายถึง การแสดงออกของผู้บริหารในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้ร่วมงาน โดยมีงานเป็นศูนย์กลางในการบริหาร มีการปฏิบัติงานตามระเบียบแบบแผนทุกขั้นตอน
2. ด้านมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง การแสดงออกของผู้บริหารในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้ร่วมงานโดยมีคนเป็นศูนย์กลาง สร้างมิตรภาพโดยการช่วยเหลือ ไว้วางใจ ให้ความอบอุ่นใจและให้ความผูกพันกับผู้ร่วมงานเสมอ

โรงเรียนอนุบาลเอกชน หมายถึง สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ที่เปิดทำการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้เด็กปฐมวัย โดยเอกชนในกำกับของสำนักงานบริหารงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ

ผู้บริหาร หมายถึง ครูใหญ่โรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ที่เปิดทำการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้เด็กปฐมวัยโดยเอกชนในกำกับของสำนักงานบริหารงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ

ความคาดหวัง หมายถึง พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ที่ควรปฏิบัติในด้านมุ่งงานและมุ่งสัมพันธ์

ครูผู้สอน หมายถึง ผู้ที่มีหน้าที่สอนในโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำนวน 18 โรงเรียน

เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 หมายถึง พื้นที่จัดการศึกษาซึ่งประกอบด้วยอำเภอฝาง แม่อาข่า ไชยปราการ เชียงดาว และเวียงแหง